Христина ЧОБОТ,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль)
e-mail: nchobot93@gmail.com

Науковий керівник:
Тетяна ГЛАДЮК,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль)

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ У НАВЧАННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

В умовах війни особливого значення набуває формування в учнів початкових класів громадянської компетентності, толерантного ставлення і поваги до прав людей різних націй, активної громадянської позиції. У зв'язку з цим, проблема навчання молодших школярів громадянської та історичної освітньої галузі, яка є складовою інтегрованого курсу «Я досліджую світ», є надзвичайно актуальною.

Молодший шкільний вік є важливим періодом формування у дитини уявлень про суспільство та українську державу, своє місце в різних соціальних групах, власні права та обов'язки і потребує особливого підходу, оскільки характеризується високою пізнавальною активністю та емоційністю дітей, переважанням у них наочно-образного мислення і потребою в ігровій діяльності. Саме тому у навчанні учнів громадянської та історичної освітньої галузі доцільно використовувати інноваційні методи, які поєднують навчання, гру, творчість і цифрові технології і роблять уроки «Я досліджую світ» цікавими.

Використанню інноваційних методів у навчанні учнів початкових класів громадянської та історичної освітньої галузі присвячені праці Н. Бібік, Т. Гільберг, А. Плугіної, Н.Смолянюк та інших дослідників.

Одним із найбільш ефективних та цікавих інноваційних засобів у навчанні учнів курсу «Я досліджую світ» є віртуальні екскурсії. Як зазначає

А. Плугіна, «віртуальні екскурсії – це форма роботи із використанням цифрових технологій, яка дозволяє молодшим школярам побачити красу рідної країни та світу зі своїх мобільних телефонів, планшетів та ноутбуків» [2, с. 244]. Учні початкових класів можуть відвідувати віртуальні музеї, історичні місця України та національні пам'ятки, бачити об'єкти, «подорожувати» у просторі, переживати позитивні емоції й при цьому в них формуються уявлення про культуру та історію України.

На думку науковців та педагогів, використання інтерактивних методів та цифрових технологій «створюють атмосферу уваги та зацікавленості, захоплюють учнів, пробуджують в них інтерес, навчають самостійного мислення та дій» [1, с. 155], «дозволяють реалізувати сучасні підходи до освітнього процесу» [3, с. 220].

Цифрові технології активно впроваджуються у початкову школу. Діти молодшого шкільного віку цікавляться мультимедійними та ігровими форматами, тому використання таких інструментів, як Kahoot, LearningApps, Wordwall, Google Earth, інтерактивні карти, допомагає поєднати гру й навчання. Окрім цього, значний ефект дає технологія візуалізації (mind-maps, колажі). Учні початкових класів найкраще засвоюють інформацію, коли вона подана у вигляді малюнків, схем, таблиць, тому створення учнями візуальних матеріалів (лепбуків, плакатів тощо) сприяє глибшому розумінню історичних подій.

Вивчення передового педагогічного досвіду вчителів свідчить, що цікавими у навчанні учнів початкових класів громадянської та історичної освітньої галузі є: цифрові комікси (історичні сюжети у вигляді коротких історій); дидактичні ігри (наприклад, «Знайди історичний об'єкт», «Права і обов'язки школярів», «Ми – громадяни України»,) рольові міні-ситуації («Ми — мешканці міста/села», «Я — маленький історик»); інтерактивні методи, методи розвитку критичного мислення («Коло ідей», «Мозковий штурм», «Прес», «Фішбоун», «Сторітелінг» та ін.); STEAM-уроки, де історія пов'язується з мистецтвом, технологіями, дизайном; мультимедійні історичні реконструкції; перевернутий клас.

Розроблено методику навчання учнів громадянської та історичної освітньої галузі, яку впроваджено в освітній процес початкової школи. Результати експериментальної роботи засвідчили, що використання сучасних інноваційних методів на уроках курсу «Я досліджую світ»

активізують емоційно-ціннісне ставлення учнів до історичного та громадянського матеріалу, сприяють формуванню громадянської компетентності, умінню спілкуватися, співпрацювати, критично мислити й творчо діяти.

Список використаних джерел:

1. Гільберг Т., Тарнавська С., Хитра З., Павич Н. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу : навч.-метод. посібник. Київ : Генеза, 2020. 240 с.
2. Плугіна А. П. Віртуальні екскурсії як засіб формування пізнавального інтересу молодших школярів. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. *Педагогічні науки.* 2023. Вип. 52. С. 240–247.
3. Смолянюк Н., Алєксєєва Н. Використання цифрових технологій на уроках «Я досліджую світ». *Інноваційні педагогічні технології в цифровій освіті* : збірник тез доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених, м. Харків, 15–16 травня 2024 р. Харків, 2024. С. 220–222. URL: https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/761fedae-2f9e-411c-aa0b-cd49a8e7c1e4/content (дата звернення: 08.10.2026).